

De redactie nodigt lezers uit boeken te recenseren voor deze rubriek

Onlangs is de bundel *Struisvogels en dwarskoppen* verschenen, ter nagedachtenis van de econoom Richard Nahuis, die december 2005 op de leeftijd van 34 jaar overleed. Aan de bundel hebben vijftientig van Richard's naaste collega's een bijdrage geleverd. Richard was iemand die zich mateloos en openlijk kon ergeren aan drogredematies en onzinargumenten. Daarom heeft de redactie de auteurs gevraagd de dwarskop te spelen door zulke redeneringen in het publieke debat bloot te leggen. In het inleidend hoofdstuk heeft de redactie alle bijdragen samengevat. Het slot-hoofdstuk bevat een biografie van Richard Nahuis.

De bijdragen kunnen in vier thema's worden ingedeeld. Het eerste thema gaat over het proces van globalisering, dat in het publieke debat met angst wordt bekeken. Daar stellen dwarskoppen tegenover dat de opkomst van China en andere landen eerder een zegen dan een vloek is. Een auteur stelt zelfs dat België relevanter is voor ons dan China. Mondiaal gezien zal er ook geen absolute convergentie van inkomens optreden, zoals vaak gedacht wordt, omdat economische activiteit samenklontert in bepaalde regio's of landen en een verlaging van transportkosten daar geen verandering in aan hoeft te brengen. Het tweede thema gaat over ongelijkheid en de verzorgingsstaat. De vrees bestaat dat laaggeschoolden steeds moeilijker werk zullen kunnen vinden. Deze vrees lijkt ongegrond. Veel laaggeschoold werk ligt in de sfeer van de persoonlijke dienstverlening en de zorg. Dit soort werk is lastig te automatiseren of naar het buitenland te verplaatsen. Bovendien zal de vraag naar dergelijke diensten in de toekomst sterk toenemen, wat gunstig is voor ongeschoolde arbeid. Het zijn ook struisvogels die neigen naar het kopiëren van het Amerikaanse of Scandinavische voorbeeld. Daarentegen zien dwarskoppen hierin geen rolmodel, omdat deze voorbeelden niet op alle punten beter scoren dan Nederland. Zo wordt voorgesteld het Nederlandse model met behulp van ervaringen hier en elders verder te verfraaien en wellicht om te vormen tot een Miss Europe. Het derde thema gaat over marktwerking. Micro-economen gedragen zich vaak als struisvogels door de mededingingseconomische analyse te beperken tot een nauw afgebakende markt: de relevante markt. Daarbij wordt uit het oog verloren dat in de economie alles met alles samenhangt. Markten vormen als het ware één stelsel van communicerende vaten. Hervorming van één markt leidt onherroepelijk tot repercussies in de rest van het economische

Groot, H. de en P. Tang (red.) (2007) *Struisvogels en dwarskoppen, Economisten zoeken het publieke debat*.

systeem. Dergelijke effecten nopen tot het maken van een meer omvattende analyse van mededingingsvraagstukken dan nu in Nederland gebruikelijk is. De noodzaak tot een meer omvattende analyse wordt onderstreept door de bijdragen over de voor- en nadelen van marktwerking voor uiteenlopende, specifieke gevallen, zoals de zorg, de monopoliepositie van het Centraal Planbureau (CPB) en het notariaat. Nu het zorgstelsel is vernieuwd staat dit stelsel nauwelijks meer ter discussie. De politiek gedraagt zich als een struisvogel. Eén dwarskop maakt echter aanneemelijk dat het nieuwe zorgstelsel zonder het maken van harde keuzes door de politiek binnen een paar jaar fors uit de hand zal lopen. Vaak wordt beweerd

dat de voorspelkracht van het CPB door concurrentie zal verbeteren. In de ogen van dwarskoppen zouden meerdere voorspellingen naast elkaar het publieke debat echter geen goed doen. Zij pleiten daarom voor een zo groot mogelijke transparantie van de voorspellingen van het CPB in plaats van er nog een voorspelinstituut naast te zetten.

Het laatste thema gaat over duurzame economische groei. Vaak wordt gewezen op het midden- en kleinbedrijf als drijvende kracht van de economie. Dwarskoppen trekken dit in twijfel en komen tot een genuanceerd oordeel. De tegenstelling tussen klein en groot is niet bruikbaar. Belangrijk is dat kleintjes groot kunnen worden. Een andere bijdrage laat zien dat de relatie tussen economische groei en milieu in alle opzichten gespannen is. Dit gaat in tegen de gewoontewijsheid dat economische ontwikkeling de milieuproblemen als het ware vanzelf zou oplossen. Het adagium van Richard Nahuis was dat economie leuk en relevant moet zijn; actualiteit, kennis van moderne literatuur en empirische onderbouwing zijn daar de elementen van. Ook in het verleden waren er dwarskoppen onder Nederlandse economen, maar die bedienden zich minder van deze elementen. Geschreven in de geest van Richard's adagium is dit boek uitermate geschikt voor het publieke debat. Het boek laat ook zien dat er nog heel wat vragen open liggen, zoals over de relatie tussen cultuur en economie en de relatie tussen lonen en arbeidsproductiviteit. Ik sluit niet uit dat Richard deze thema's al lang op zijn onderzoeksagenda had staan. Helaas heeft hij zijn agenda niet kunnen afmaken.

TON VAN SCHAİK

Hoogleraar Empirische Macro-economie Universiteit van Tilburg